

ТИЖНЕВИК REVUE HEBDOMADAIRE **TRIDEN'N'**
UKRAÏNIENNE

Число 18 (424) рік вид. X. 20 травня 1934 р. Ціна 2 фр. Prix 2fr.

За спокій душі святої пам'яті

СИМОНА ПЕТЛЮРИ

**Голови Директорії Головного Отамава
Військ Української Народньої
Республіки**

в неділю, 20 травня с. р. одслужено буде літургію в Українській Православній Церкві в Парижі, а го ній урочисту панахиду на мсгилі на кладсгшці Мсггаргас.

Заупокійну службу Бсжу в церкві, а після неї літїю на могилі відправлено буде і в самий день 8-ої річниці смертї в п'ятницю 25 травня.

В суботу 26 травня с. р. о год. 8,30 веч. відбудеться в Українській Бібліотесі ім. С. Петлюри в Парижі жалібне засідання.

Париж, неділя, 20 травня, 1934 року.

На Україну за короткий час ввезено 221.000 московських селян, разом з родинами м і л і о н д у ш, а з наших книгарень, шкіл та бібліотек вивезено 36 в а г о н і в українських книжок, які мають переробити на папір.

Евивіз і ввіз ідуть далі.

Дві звістки ці стоять поруч, такі різні, такі далекі одна від одної і так між собою проте тісно пов'язані, бо говорять вони про заходи в різних ділянках життя, які випливають з однієї системи совітської політики.

Абсолютне підпорядкування Москві України, на якій залишилася сама вівіска окремої республіки, рсзвивається повним ходом в усіх царинах — політичній, економічній, культурній. Щоб забезпечити своє існування і своє панування в завойованій землі, окупантам треба за всяку ціну зломити активний і неперестанний спротив українського народу, знесилити його, виснажити вкрай тіло нації, вбити її душу. А разом з тим посилити стан свого посідання, збільшивши чужеродні елементи, штучно витворивши чужі українському народові острівці серед нього, на які можна б спертися зайдам у момент неминучого конфлікту.

З України сотнями тисяч вивозять тубільців непокірних на далеку північ. Розчищає місце для колонізації й голод, що до нього дспрвадило совітське господарювання наш колись багатий край: на мільйони зменшилася українська людність по селах, на мільйони зросло населення нзших кладовищ.

Творено спеціальні звтснсмні республіки, і з йснн меншинні рссійські, польські і ще не знати які, фундовано жидівські колонії на Україні.

Хмарами сунуть до нас з півночі зайди. Е їх руках усі керівні псади в адміністрації й партії. Тисячами насилають на Україну московських інструкторів у районні та сільські політичні й господарські організації. Роблено і роблять все, щоб збільшити кількість зайшлих, чужих краєві робітників у промислових частинах України.

І от тепер маємо сотні тисяч московських селян, що рсзпаншлилися на нашій землі. І мають претензію, вбравшись в чужу хату, зсступити місце її справжнього хазяїна.

В послідовності, як бачимо, заходам окупантів одмовити не мож-

на, та не можна того-ж сказати про оригінальність їх: озивається й тут старий рецепт ще з часів Катерини: «Малую Росію къ рукамъ при- брать!»

Та всі експерименти в цьому напрямку, хоч які не були б вони бо- лючі й криваві, не дадуть бажаних наслідків Москві: нова московська колонізація на Україні тільки загострить протилежність інтересів наших і їхніх, роздмухає ненависть до ворогів, зробить спротив і бо- ротьбу ще упертішими і непримиримішими.

Нові політичні течії в Європі.

Ціле 19 століття і перші два десятилітві віку 20-го перейшли під зна- ком розвитку, поширення, утвердження двох головних ідей. Велика Французька революція принесла в нову історію ідею демократії. На про- тязі цілого століття ці ідеї завоюувала все нові позиції; здавалося, що шлях поступу — це шлях безпереривного, хоч і з перебоями, відхи- леньми, але все-ж поступу демократичних ідей. Десь в середині минуло- го століття до ідей демократії прилучилася нова ідея, що поволі присла- нала собі серця мільйонів людей — це ідея соціалізму. Могло видаватися навіть (хоч так воно не було в дійсності), що соціалізм є логичним про- довженням, консервативним наслідком демократії: за рівністю юридичною має прийти рівність економічна, звільнення політичне мусить привести і до звільнення господарчого. Як правило, кожний соціаліст був демокра- том, хоч далеко не кожний демократ був соціалістом...

Жовтнева революція большевицька перша нанесла великий удар демократії. Виступивши як соціал-демократи-большевики, большевики хутко відкинули за борт ідей демократизму, уважаючи, що здійснення со- ціалізму має прийти не з демократією, а по-за нею і в боротьбі з нею; демократія бо є — буржуазний забобон, гірше того, один з засобів, яки- ми буржуазії вдається опанувувати трудящі маси.

Большевицька революція заповідалася грізно. Мала вона перей- ти в революцію світову, в огні якої буде знищений цілий буржуазно-де- мократичний лад.

Цей лад, розхитаний великою війною, здавалося, не витримас напо- ру нових сил, нової стихії, що несла людству нову свангелію. Перемож- ним акордом брентло у Блока:

Стоит буржуй на перекрестке
И в воротник упрятал нос....
Так старый мир, как пес голодный,
Стоит в углу, поджавши хвост.

Але старий світ виявив значно більше відпорности, ніж того можна було сподіватися. «Гнилая Европа» промовчала» у відповідь на всі апелі большевицьких провісників. І в той-же час в середині її народилися нові течії, повстали нові ідеї, що гостро протиставляють себе не тільки соціалізму в його московському вицданні, не тільки соціалізму вза-

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі — загально-національна культурна установа.

галі, але і тому демократично-ліберальному порядку, який досі пероздільно панував у більшості західно-європейських країн.

Спільними для цих течій є :

1. виразне напруження національного почуття, що виявляється у а) фашистів — в ідеї *italenita*, убожествленні нації-держави, гордії свідомості з світового значіння Риму, у б) гітлерівців — в ідеї расовості, у свідомості могутності і вишости германського племені над іншими.

2. Ідея вождя, особи, що стоїть на чолі руху, яка висунулася на це чолове становище своїми заслугами і своїми здібностями, при чому ні цих заслуг, ні цих здібностей ніхто не має права квестіонувати. Вождь є безумовний і єдиний авторитет у всіх справах.

3. Ідея еліти, обраних, активної меншости, яка виконує накази вождя і переводить в життя ті завдання, що ставить собі дана група. Цю еліту складає пануюча партія — фашисти, націонал-соціалісти. Нерозв'язаним одначе залишається спосіб творення і дальшого поповнення такої еліти. Навіть критерій для еліти є дуже неясний.

4. Ідея сильної виконавчої влади. Твердиться, що розподіл влад, який пропагує демократія, приводить до превалії влади законодавчої і параліжує влади виконавчої. Натомість уважається, що як внутрішній порядок, так і зовнішню безпеку може захистити лише сильна виконавча влада, при якій парламент де-факто або де-юре зводиться до ролі до-радчого органу.

Фашизм і гітлеризм дуже близькі між собою. Обидва різко протиставляють себе демократично-ліберальному порядку. Обидва вони вважають, що погликані внести нове слово в історію не лише даних народів (Італійського і німецького), але й цілого людства; вважають погликаними до перебудови суспільства на цілком інших засадах, горді тим, що несуть з собою розв'язання всіх проблем суспільного співжиття. Обидва вони експансивні в своїй діяльності і що експансію вони розповсюджують, чи хочять розповсюджити на всі ділянки життя людини — право, економіка, мораль, виховання молоді, навіть релігія — все вони хочуть перебудувати по своєму, пристосувати до вимог своєї ідеології.

Фашизм захоплює владу, загрожуючи силою (похід на Рим). Гітлерові владу передає конституційний президент республіки, після того, як на виборах його партія одержала найбільшу (хоч не абсолютну) кількість голосів. Але і Мусоліні, і Гітлер перед приходом до влади обіцяють масам те, чого вони потім не виконують. Такий дуже прихильний до фашизму дослідник, як професор W. Krzyzanowski каже, що «програма, яку проголосив Мусоліні два роки перед приходом до влади, майже в кожному слові суперечить сучасному станові річей» (*Polityka ekonomiczna faszyzmu, Lublin, 1933, ст. 6*). І дійсно, там, в тій програмі було — устрій республіканський, децентралізація влади, обмеження влади держави, знесення сенату і поліції, виборче саковрдування, скасування примусової військової служби, свобода думки, переконань, релігії, товариств, преси, пропаганди, агітації індивідуальної і колективної й т. ин.

Так само з 25 пунктів своєї програми Гітлер виконує лише ті, яких вістри скеровано проти закордону, чужинців, жидів. Навпаки, конститутивні пункти програми, зазначені зрештою досить загально і неясно, залишаються ще невиконаними. І неясно, чи щось робиться в напрямку здійснення тих пунктів, як знесення доходів без праці і зусилля, скасування лихварського рабства (п. 11), підковита конфіскація зисів воєнних (п. 12), удержавлення всіх афузіюваних (трестів) підприємств (п. 14), утворення закону про безплатне відібрання земель на цілі загальної користі (п. 17) й т. ин.

З цих політичних течій фашизм являється найформенішим, з найбільшим внутрішнім багажем, з найширшим реформаторським тенденціями, які йому почасти вдалося здійснити. Він є найстарший із усіх рухів, має за собою вже довшу історію. Намагається він створити певну означену ідеологію і викристалізовану програму діляння. Мушу заразом же за-

стерегти—і що-до ідеології і що-до програми фашизм виступає як антиінтелектуалізм, тому йому чужа логічна небудованість певних концепцій, де все було б передбачено, все поставлено в логічний зв'язок, одна б передпосилка впливала з другою. Фашизм в першу чергу є рух, чин, що виходить не з розумових передпосилок, лише з почуття волі. Так само і програма фашистівська цілком різниться від програмів інших політичних груп і партій. І тут проходять моменти іраціональні, які можна приймати на віру, відчувати, підпорядкуватися їм лише, а не аналізувати, користуючись категоріями розуму. А проте фашизму має такі своїх ідеологів, про фашизм існує вже величезна література, що дає можливість судити про те, чого хоче досягнути фашизм; а про те, чого він уже досягнув, — на це є фактичні дані з його майже 13-літнього перебування у влади.

Головна, провідна ідея фашизму — це нація — держава. Розуміється італійська нація й італійська держава. Це не є механичне об'єднання індивідумів, лише щось більше за нього, за звичайну суму громадян даної країни. Має вона — держава — свої потреби, свої інтереси, які не завжди збігаються з інтересами поодиноких осіб, але завжди є вищими, вартіснішими, для яких одиниця мусить поступитись усім, навіть життям. Навіаки, людяність не є соціальною реальністю, такою є тільки нація. Фашизм виступає і проти індивідуалізму, що висуває на перше місце людську особу, нехтуючи інтересами держави-нації, і проти соціалізму, що хоче знищення держави і що недооцінює значіння нації, висуваючи наперед інтернаціоналістичне об'єднання людства. З цієї головної передпосилки випливають наступні. Так, фашизм відкидає рівенство «добробут рівняється щастю» — «бо це людей обертає у звірят, що тільки й думають про те, щоб бути ситими і жирними» (Andreae. *Kapitalismus, Bolschevismus, Fascismus*. Jena, 1933, ст. 174). Щастя в іншому, — очевидно, в служенні нації-державі. Фашизм — за приватну власність, лише власність ця не є абсолютною, а функцією суспільної користі. Тому обмеження власності можуть іти досить далеко. На місце сучасної демократичної держави, яка уявляє з себе механичне об'єднання індивідів з рівними правами й обов'язками (теоретично, по думці ідеологів фашизму, цей порядок приводить до захоплення влади групою демагогів, яких постачає особливо непедагогічна для фашизму масонерія), фашизм хоче утворити державу кооперативну. Корпорації (ідею їх фашизм запозичив у синдикалізму) — це професійні союзи, що в них має бути об'єднане ціле населення країни. Ці союзи мають творити організоване життя країни, їхнє представництво має заступити демократичний парламент.

Зберігаючи приватну власність, фашизм виступає в той же час як противник капіталізму, вважаючи, що він може здійснити господарчу систему, яка не була б подібною ні до соціалізму, ні до капіталізму. Це не буде рівно-ж і капіталізм державний; фашизм застерігає, що він проти передачі справи продукції в руки держави. Фашизм все-ж за приватну ініціативу, яка має бути обмежена в тих випадках, коли ця ініціатива йде на шкоду цілому. Обмеження це здійснює держава через корпорації, які в такий спосіб стають державними інституціями. Не маю заміру тут довше зупинятися на розв'язанні проблем економічних, що його намічас фашизм. Зазначу лише загально, що в цілій побудові корпоративної держави є елементи і від капіталізму, і від соціалізму. В загальному-ж фашизм стоїть за в'язане господарство, але не йде так далеко, щоби запроваджувати господарство п л а н о в е .

Таки «слова» фашистівської науки. А які-ж діла її за ці 13 років? Найбільше виявив себе фашизм у справах опанування політичним і ідео-

Бібліотека ім. С. Петлюри стоїть по-над партіями, групами, орієнтаціями, територіями, — вона служить усій нації.

логічним життям Італії. Партія фашистів уявляє з себе міцно злютований, дисциплінований організм, який пероздібно панує під всевладним керівництвом дуче над цілим життям Італії. Ідеологічні противники або зослані на Мінерійські острови, або виємігрували з Італії, або просто замовкли. Університети, преса, виховання молоді — все це обсадили фашисти. Особливу увагу звертається на молодь, бо янраз тут фашизм хоче розв'язати проблему свого поширення, поповнення і зміни своїх кадрів. Як і у большевиків, творяться окремі фашистівські організації молоді — піонерам відповідають — *ballila*, комсомольцям — *avanguardia*. Що-ж до економічної політики, то тут найясравіший вираз фашистівська політика знайшла у виданій р. 1928 (13. XII) *Carta del Lavoro*. Ця хартія властиво означає перший етап перебудови держави; нею регламентуються утворені корпорації, їх права й обов'язки, відношення держави до цих корпорацій, взаємовідношення робітників і підприємств і т. п.

Коли говорити про реальні наслідки економічної політики фашизму, то треба мати на увазі два моменти: 1) господарча криза, яку переживає разом з цілим світом і Італія, не дозволяє робити остаточних і категоричних висновків: за господарчої кризи — кожна система погана і від впливів її не вбереглися навіть і большевики, яким зрештою не було чого втрачати; 2) не треба забувати ту максиму фашизму, що ми приводили вище, — добробут не є щастя. Тому дуже часто заходи економічної політики переслідують інші цілі, ніж просте піднесення добробуту, напр., майбутнє нації, сила і відпорність її назовні то-що. В кожному разі оцінки, що подають противники і прихильники його, дуже різняться. Коли перні (напр., *Ignazio Silone, Der Fascismus, Zürich*) вважають, що фашизм є вирафінованим витвором капіталізму, і що його господарча політика веде до зубожіння ширших мас населення, — то його прихильники гадають, що фашизм янраз знайшов той вихід з колізії капіталізм — соціалізм і пішов по цілком новому шляху, забезпечуючи як піднесення добробуту італійського народу, так і широкі перспективи для його розвитку і розквіту на майбутнє.

С. Глопінський.

(Кінець далі).

Концерт-базар на користь голодним на Україні в Парижі.

4-го травня с.р. у великих, дуже гарних салях на вулиці Гомі, в добрій частині Парижі, відбувся концерт-базар на користь голодної України. Цю маніфестацію організував Комітет Франс-Оріан, що знаходиться під протекторатом французького міністерства закордонних справ, а почесним головою якого є президент Французької республіки.

На програмах концерту, що продавалися в салі, Комітет умістив коротку, але зворушливу відозву, що закликає жертвувати на користь голодної України. Ініціатори базару, цілком прилюдне, звернулись за допомогою до українського громадянства, представни якого, а особливо пані П. Єремівна-р Л. Шульгинова та д-р Р. Нишчолова перевели цілу організацію маніфестації, яка переїшла блискуче. Багато треба завдичити голові Комітету Франс-Оріан, був. депутату Ленайю, а особливо

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі має зібрати в світовій столиці і зберегти на будучину духовні скарби нашого народу.

Куток з виставки образів українських майстрів на концерті-базарі.

фундатору Комітета п. Абдону Буассону, що разом з своєю дружиною широ, безкорисно й гаряче працювали для української справи.

В концертній частині взяли участь: подвійний квіртет під орудою п. Андрія Чехівського, що з великим піднесенням, при оглесах переповненої салі заспівав багато пісень. Виступив відомий наш композитор, професор Федір Акименко (брат Степового), що виконав на ролі свої чудесні українські мелодії, а пані Чокаса, дружина відомого туркестанського діяча, що дуже прислужилася до цілої організації концерту, заспівала з великим умінням два українські романси з невіданої ще опери-балета п. Акименка — «Басаврюк». На бандурі дві речі заграє п. Сергій Татаруля; з успіхом заспівав кілька пісень, аранжованих п. Попомаренком, відомий вже в Парижі співак п. Олекса Чехівський. Нарешті двох чужинців: артистка французької опери пані Додз та італієць П'єро Зеніро — співак Римської опери — доповнили українські співи, висловлюючи тим свої симпатії до України. Обом мали великий успіх, а п. Зеніро своїм незвичайним баритоном і надхненим співом викликав справжню овацію на салі. На кінці дано було балет-пантоміму на фантастичну тему. На сцені — султан, характерник, жінки. Представниці різних націй проходять в ритмічному танку перед глядачами, але зачаровує султана тільки українка (Паталіка Єрмієва), появлення якої в прекрасному убранні було дуже ефектним. Цю пантоміму дуже добре поставила артистка пані Сфрон, італійка з походження, росіянка по чоловікові, що зовсім безкорисно прислужилася приправі української маніфестації на користь голодних.

Але успіх був не тільки в самому концерті: в перервах цілим пантовим гості йшли до другої салі. Уже між двома сцями кожний з них

Вітряк з керамичними і деревляними виробами народного мистецтва з Галичини.

зустрічав цікавий кіоск, де було виставлено українську літературу, багато видань наукових і мистецьких; продавалися там тако-ж різні літератури про Україну французькою мовою. Разом з тим подавалися відомості про голод. На одремому столику під бандурою лежав страшний на вигляд хліб з України, привезений в 1933 р. Там-же виставлено було мапу голоду в ССРСР. За кіоском стояв великий щит, на якому уміщено було десятки зразків українських часописів. Виставлено було тако-ж колекції українських грошей, марк і поштових марок. Французька публіка з великим зацікавленням розглядала цей кіоск, що був організований Українською Бібліотекою ім. С. Петлюри в Парижі.

В другій салі відразу кидалася в очі виставка образів наших паризьких малювців. Звертали на себе у увагу своєю оригінальністю гуаші п. Василя Хмелюка, який виставив незвичайно цікаві образи гетьманів і козаків; дуже присміли були норманські пейзажі п. В. Перебийноса, у якого так багато почувається свіжості й повітря; дуже гарні були гуаші п. Кричевського, особливо один з характерних красивдів Парижу на Нотр-Дам; п. Савченко-Вільський виставив кілька пейзажів, з яких особі з похвалним листим звертала загальну увагу. Дуже зацікавлені були праці п. Андрусика (олійний маляр; дівчини-танцюристки, гуаші—українки). П. П. Перфецький дав кілька декоративних ескізів і цікаву батальну картину — атака кішності, до яких він має найбільше смаку.

Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі створено руками і коштом української еміграції.

Кільки олійних образів, інтересно трактованих пейзажів виставив п. Поліаків. Звернув увагу на себе й новий серед українців маляр п. М. Палтов, що виставив незвичайно витончені й гарні свої мініатюри на східні теми і дві ікони.

В тій-же салі стояв великий стіл з чудесними гравюрами п. п. Савченка-Більського та Омельченка, який прикрасила своїми творами тако-ж знана і поважна наша малярка пані Софія Левицька.

Але особливу увагу чужоземної публіки звертало на себе народне мистецтво: коло двох кіосків, що влаштовано було у двох протилежних кінцях салі, весь час стояв натовп і імпровізовані продавці ледви встигали випродувати прекрасні вироби, що їх прислало «Українське Народне Мистецтво» із Львова. Кераміку і дерев'яні вироби розкуплено майже всі, а було там по-над сто предметів. Пані захоплювались нашими, справді прекрасними, вишивками.

Чужинці мали в цих двох салях відгомін цілої багатоті народної і модерної української культури. І у кожного з'явилось сумне питання: — і цей нарід доведено до голоду, до людодівства?...

Народу була сила. Немає сумніву, що такої бурної української маніфестації ще не було в Парижі. По приблизному підрахунку, від 3-ої до 7-ої години перебувало на виставці більше тисячі осіб, абсолютна більшість яких належала до французького громадянства, членів і прихильників Комітету Франс-Оріан та наших приятелів. Були представники і других націй: грузинів, азербейджанців, горців, вірменів, туркеставців, поляків, румунів, англійців, росіян, жидів, греків і т. ин.

Голова Комітету Франс-Оріан і вся президія прибули в цілому і сиділи в перших рядах; був присутнім відомий приятель України депутат Евен; багато депутатів і дипломатів понадсилало на руки Комітету Франс-Оріан і проф. О. Шульгина свої співчуття меті маніфестації і вибачення за свою відсутність; серед останніх слід відмітити депутата Сульє, заступника голови Комісії для закордонних справ у Палаті, депутатів Молінє і Валя, генерала Табуїса — був представник Франції на Україні, що жис в Реймсі, був депутата маркіза Магальона, старого нашого приятеля, амбасадора Нуленса і т. д. Голова Грузинської республіки пан Жорданія зробив велику честь і прибув на це свято; його гостили панове Прокопович і Шульгин, разом з представниками Комітету Франс-Оріан.

Свято затяглося аж до 8 години вечера. Загальний настрій, не дивлячись на величезний натовп, був дуже інтимний. Багато сприйв тому буфет і музика (попурі з українських пісень), що грала під час перерви концерту.

Залита електричним світлом сали була вся уквітчана прапорами українськими і французькими. Численні українці, починаючи від п. прем'єр-міністра Прокоповича з дружиною, без різниці політичних напрямків, були присутні і хто чим міг допомагав. Цікаво відмітити, що й французька молодь відгукнулася, і чимало студентів було за розпорядчиків в салях, чим дуже допомогли зразковому порядку.

Трудно було розраховувати на великі прибутки, маючи на увазі і видатки дуже великі, зв'язані з організацією маніфестації, але і з цього боку все пройшло, як нас повідомляють, гаразд—видатки не тільки будуть покриті: з Франції голодній Україні буде надіслано кілька символічних посилок.

З преси.

В зв'язку з поїздкою на Підкарпаття д-ра Є. Бенеша в чеській пресі жваво дебатуються питання про дальшу долю цієї частини нашої землі. Найбільш поширена чеська газета «Narodni Polityka», обгово-

рюючи підкарпатську справу, вважає потрібним зацепити українську проблему в цілому і констатувати:

«Українці програли вже три нагоди для свого якого-небудь усамостійнення: з початку з Центральними Державами, потім підчас большевицької революції і нарешті за часів польського наступу на Київ, отже недовір'я до їхньої політичної і військової здібности є глибоко обгрунтоване і не може приваблювати до ставлення на що карту» (ч. 124 з 6. V.).

Після цієї статті «Narodni Polityka» умістила замітку українця п. Котовича, який, полемізуючи з наведеними вище твердженнями, посилався, між иншим, на приклад Базару і Крут. Щоб зрваншуватися за уміщення української замітки, на другий день «Narodni Polityka» друкує нову замітку під крикливим заголовком «З 35 мільйонів офірувался 1.300». В ній, між иншим, говориться:

«Як доказ своєї офірности наводять, що загинув один цілий загін і що 300 українців йшло на ростріл, співаючи національний гімн. Цим доводить, що з 35 мільйонів офірувалося що найбільше 1.300 чоловік. Це, може бути, імпортус членам якого-небудь соціологичного семинару, але не може імпортувати ні одному державному мужеві, а тим паче воякові». (ч. 127 з 9. V.).

Полемізувати з автором цих рядків д-ром Борським і редакцією «Narodni Polityka» — зайве. Подібні виступи треба на разі лише нотувати. Ми знаємо, що історія наша не кінчається 1934 роком, і певні, що наступить час, коли навіть од публіцистів слов'янських країн, які пишуть про українську справу, буде вимагатися щось більше, ніж повна ігнорация і безмежне нахабство.

* * *

Колись за давніх часів в старій Росії на офіційних паперах до підпису звичайно додавалося «надворний (чи який там инший) советник і кавалер...» «Тоже русские» на Підкарпатті на кожному місці і кожним словом намагаються підкреслити свою «русскость», свій нерозривний зв'язок з Москвою і її традиціями. В їхньому органі «Народная Газета» (ч. 9-10) знаходимо під одним перекладом такий підпис:

Д-ръ Константинъ П. Мачикъ, кавалеръ сербскаго ордена Бълаго Орла 5-ой степени.

Дивна порода ота людей — «тоже русские», що її, як бачимо, кілька екземплярів оригінальних зберіглося в карпатських нетрах: опізнанися на сто год на світ з'явитися та до того ще й місцем народження помилилися — замість Москви Ужгород.

На нашій еміграції, на кожному з нас лежить обов'язок її підтримати і забезпечити її існування.

Можна запевнити «доктора і кавалера», що і в російських газетах автори так не підписувалися.

* * *

Але будьмо справедливі. Знаходяться аматори «кавалерії» і серед українців та до того ще й найвидатніших діячів, і при тім такі, що «кавалерам 5-ой стелени» фори дадуть! В «Дзвонах» (ч. 3) бачимо ми статтю: «Хід ювілею С. Шелухина» і там перелічено нагороди, що їх ювілят має. Цитуємо дослівно:

Нагорода генеральським чином, Одеською адвокатурою 1918 року, прокуратурою, магістратурою й ин., надання за підписом 80 правників різних національностей золотого жетона і альбома з емблемою, яка символізує вірність законності і українській ідеї.»

Яка шкода, що стиль статті такий лаконичний і що редакція «Дзвонів» не вважала потрібним оповісти, як то саме нагороджують «адвокатурою, прокуратурою й магістратурою» і при якій температурі? Жаль тако-ж, що львівський місячник не подає ілюстрацій, а то цікаво було б побачити, як виглядає отой орден «жетона й альбома з емблемою» та як його носять.

Ну, в кожному разі поруч з іншими високими титулами пана сенатора воно звучить не зле: «... і кавалер жетона й альбома з емблемою!»

Одне слово: «не вважайте, куме, що я соцький і маю знак, говоріть зо мною, як з простою людиною».

Українська Жінко!

У велику хвилину — п'ятдесятліття Твоїх організованих змагань — звертасмося до Тебе, де б не жила Ти, й кличемо Тебе на Велике Свято!

Тебе, громадянко Західніх Українських Земель: Галичини, Волині, Полісся, Буковини, Бесарабії й Підкарпаття, що в незвичайно важких умовах крок за кроком розбудовуєш національне життя.

Тебе, страднице-емігрантко, що мусіла кинути Батьківщину, яка кривавиться під російсько-большевицькою кормогою, та серед злиднів і холоду чужини не тратиш віри в Перемогу, готуючись до неї працею й організацією.

Тебе, Українко З'єднаних Держав Америки, Канади, Бразилії й Аргентини, що, навіть як горожанка далеких багатих країн, не забувася за Рідний Край та передася своїм дітям любов до нього й тугу за ним.

Коли прочитаєте заклик про пожертву на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі — не одкладайте: складіть вашу лепту негайно!

І Тебе, Українко Зеленого Клину, яка на Далекому Сході свідчиш про силу й стихійну експанзію Нації.

Тільки Тебе, мученице, жінко Великої України, не буде між нами. Перед Твоїм горем і силою духа ми клонимо голови в глибокій пошані.

У Станіславові, де тому 50 літ із почину Наталії Кобринської, піонірки українського жіночого руху, основано перше українське жіноче товариство, відбудеться 23-27 червня 1934 р. Український Жіночий Конгрес.

Скликуємо його не тільки для перегляду пройденого шляху 50-літньої праці та для пошанування тих, які його промостили: наради Конгресу охоплять усі ділянки громадської праці та з'ясують відношення українського жіноцтва до всіх важливих питань національного життя.

Конгрес укаже українській жінці її роль в змаганнях Нації. Він освідомить нам нашу велику відповідальність перед Народом, як громадянок і матерей нових українських поколінь. А разом із цим він пригадає цілому громадянству, що для виповнення своїх великих завдань українська жінка мусить користуватися серед власного суспільства повною рівноправністю на всіх ділянках життя та впливом на його формування.

У відповідальний час великого народнього лихоліття ми кинемо гасла непохитної віри в невмирущі сили Нації. Серед трагічного поділу національного організму кількома кордонами, ми, українські жінки, дамо приклад підпорядкування всіх розбіжностей наших думок та інтересів вимогам Найвищого Національного Ідеалу.

Український Жіночий Конгрес буде мірилом національної свідомости, громадської зрілости й організованости українського жіноцтва.

У глибокому переконанні, що задумане діло випаде якнайкраще, кличемо все зорганізоване українське жіноцтво до участі в Конгресі.

Почесний Комітет Українського Жіночого Конгресу:

Почесні члени Союзу Українок:

Марія Білецька, Ольга Кобилянська, Уляна Кравченко, Софія Русова, Гертміна Шухевичева.

Співосновниці першого Українського Жіночого Т-ва Івана Остерман.

Співробітниці першого Жіночого Альманаху:
Климентина Попович-Боярська, Михайлина Рошкевич-Іванцева, Ольга Рошкевич-Озаркевичева, Сидора Навроцька-Палісва.

Президія Красового Т-ва «Союз Українок» у Львові:
Мілена Рудницька, голова; Анна Палій, заст. голови; Ірина Лунева, секретарка; Марія Колтунюкова, скарбничка.

Діловий Комітет Українського Жіночого Конгресу:
Евгенія Манарушкова, голова; Марія Біликова, заст. голови; Олена Федак-Шенарович, секр.

Члени:

Ірина Бошковська, Евгенія Вербицька, Ірина Тургулівна, Наталія Дорошенко, Олена Залізник, Олена Кислевська, Ольга Кміцикевичева, Олена Кульчицька, Ярослава Музикова, Софія Олесьницька, Ірина Макух-Павликовська, Кетилія Палій, Марія Струтинська, Евгенія Храплива, Ольга Ціпановська.

Хроніка

З життя укр. еміграції. В Чехословаччині.

— Союз б. українських старшин в Чехах, завданням якого є національно-українська праця в галузі військової, обговорив на 5-му загальному з'їзді свої головні потреби та українські військово-музейні справи взагалі й вирішив за найкраще й найдоцільніше вважати Музей Визвольної Боротьби України в Празі українською музейно-архівною централсю за кордоном.

Цей музей повстав у Празі з ініціативи українських військових кол., в основу його лягли музейно-архівні пам'ятки тих наших частин, що були інтерновані в чехословацьких військових таборах. Пізніше до Музею було перевезено з Німеччини й Австрії рештки майна з українських таборів полонених за світової війни, а тако-ж передавалися до Музею й архиви та збірки окремих частин українського війська (як, напр., Укр. Січових Стрільців, Окремого Кінно-Гарматного дивізіону, VI Стрільцької дивізії та инш.) В колекціях фотографій, документів, публікацій, преси, мап і навіть в театральномистецьких збірках Музею військові пам'ятки становлять або головну, або дуже значну частину. Без матеріалів, уже тепер зібраних у Музеї, неможлива певна історія українського війська й військових подій української визвольної боротьби. Архиви Союзу Визволення України містять у собі цінні свідчення про організацію перших дивізій українського війська, а при них — архив Боевої Управи Укр. Січових Стрі-

льців, антологія стрільцької творчости, тисячі фотографій українського війська й війни, рисунки й праці військо-термінологічної комісії, друкарські апаратури й окремі частини українських військових видавництв, архиви редакцій військових часописів, військові плакати, відзнаки, уніформи, зброя й т. п. Все це надає Музеєві Визвольної Боротьби України особливого значіння в очах українських військових діячів, повинністю яких є дбати про поповнення збірок Музею пам'ятками українського війська й війни.

5-й з'їзд Союзу українських старшин вітає почин Музею щодо збудування власного будинку для Музею. Вважаючи, що Український Дім у Празі стане гідним свідомством наших визвольних змагань, з'їзд не тільки приобіцяє Музеєві свою допомогу, а й закликає тако-ж усіх військових, учасників української визвольної боротьби, допомогти Музеєві збудувати Український Дім у Празі.

До ювілею проф. д-ра І. Горбачевського

Шануючи в особі проф. І. Горбачевського сеніора української науки, наша колонія в Парижі приєднала свій голос до загальної пошани, виявом якої є впорядковане 15 травня в Празі свято на честь великого ювілянта.

З Парижа вітали проф. І. Горбачевського такі установи. Наша редакція телеграмою: «Великому ювілянтові сердечний привіт і низький поклін редакції «Тризуба».

Головна Еміграційна Рада:
«Високоповажний Пане Ректорє! З нагоди сповнення 80 років Вашого повного посвяти ук-

райській науці і культурі життя, прохасмо прийняти вирази найглибшої пошани і подяки від Головної Еміграційної Ради, а тако-ж найсердечніші наші побажання, щоб Бог продовжив Ваш вік і дав змогу побачити Україну вільною і Вам вдячною за те все, що Ви для неї зробили. О. Шульгин, голова; І. Косенко, генеральний секретар».

Генеральна Рада Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції:

«Ваша Магніфіценція! В імені Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції з нагоди сповнення вісімдесяти років Вашого життя, засиласмо Вам свої щирі привітання та найліпші побажання.

Ми свито переконані, що сердечне прив'язання широких мас українського суспільства до велими заслуженої постаті Вашої Магніфіценції, найкраще заманіфестує признання і подяку за великі Ваші заслуги перед батьківщиною і додасть Вам кріпких сил для продовження Вашої так корисної праці. Шумицький, голова; Никитюк, генеральний секретар».

Т-во б. Вояків Армії УНР у Франції:

«Вельмишановний Пане Професоре! В імені б. українських воїнів Армії УНР у Франції маємо прискіпність і шану надіслати Вам, Пане Професоре, найкращі привітання з нагоди 80 літ з дня Вашого народження і прислнати наші побажання довгого віку, енергії і дальньої праці до побажань українського громадянства. Зичимо Вам, Пане Професоре, як найбільше здоров'я для продовження Вашої наукової роботи, яка така цінна для науки української, і сподівасмося, що це за горами той час, коли відновлена Держава наша зможе достойно вшанувати більш урочисто, ніж то є зараз на еміграції, свого достойного і заслуженого Сина у стародавній столиці своїй — вільному Києві. Приймїть, Вельмишановний Пане Професоре, вислови нашої найглибшої пошани і відданости.

О. Удовиченко, генерального штабу генерал-хорунжий, голова Товариства; М. Ковальський, генеральний секретар».

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі:

«До Хвального Комітету вшанування 80-ліття уродження проф. д-ра Івана Горбачевського. Прага. В день величавого свята — вшанування 80-ліття уродження славнозвісного вченого й видатного українського діяча — професора Івана Горбачевського — Рада Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі засилас свої найкращі побажання й душею із всіма Вами. Честь і слава Великому Ювілітові. Не загниє нарід, що дас з по-між себе таких Мужів! В імені Ради Бібліотеки голова Ради В. Проківич, бібліотекар І. Рудичів».

З газет.

— Колонізація України москалями. На нараді красних земорганів і політсекторів подано було деякі цікаві цифри про інтенсивну колонізацію України москалями. Тільки з вересня по березень в сільські місцевості України було переселено з Івановської, Московської, Ленінградської, Сєвєрної, Західної областей і Горківського края до 1 8 6 . 0 0 0 колхозників.

За даними українського Наркомзема, які було оголошено на з'їзді КПБУ, ще до жнив минулого року на Україну було нагло переселено до 3 5 . 0 0 0 селян з РСФСР. Обидві ці цифри в сумі дають 2 2 1 . 0 0 0 переселенців робітників, а разом з родинами це складас не менше мільйона душ, переселених з Московщини. Не менше число тубольців загинуло на Україні взимку і на весні 1933 року від голоду («Знамя Росції» ч. 5-57).

— Нищення української літератури. Та-ж газета подас звістку, що з складів Українського Держвидата, ин-

них видавництв, бібліотек, шкіл і т. д. за січень і лютий с. р. одправлено було для перероблення на папір 36 вагонів літератури, що їй видано було за той час, коли керування комісаріатом народної освіти, Академією і Держвидатом України знаходилося у «разоблачених націоналістів». «Из'ятие» літератури йде далі.

З мистецького життя.

— Концерт Софії Ярошевичевої, одної з найкращих сучасних польських піаністок, відбувся 26 квітня в Парижі. В програмі: Моцарт, Шуберт, Бетховен, Ірокофісв, Скрибін, Шопен. Гра пані Ярошевичевої, поза технічною майстерністю, яскравою тону, позначена глибиною почуття й силою виконання. Вона зачарувала присутніх і примусила їх забути про час. В грі тій, ніби, озивається ніжність нашої пісні і віс од неї могутнім вітром з українського степу, не чужого їй артистці: вона бо родом з Києва, зросла на Україні і завжди ставилася і ставиться до краю, з якого походить, з теплою симпатією. З тим більшою присмістю вітали талановиту артистку, яка мала великий успіх, присутні на концерті земляки наші.

Бібліографія

— «Селянська Європа». В Лондоні появилася з друку нова книжка знаного журналіста й письменника, Г. Гесселя Тільтмана. Зветься вона «Селянська Європа» (Peasant Europe, by H. Hessel Tiltman. Jarolds Publishers, London, стор.). Розкрито ілюстрована (47 знімків), прагматично видана та цікава своїм змістом. Автор, на підставі власних спостережень і студій, описав становище селянства в Середній та Східній Європі. Богато місця присвятив українцям. Він уважає їх одною з найкращих селянських націй Східної Європи. «Українці, що числом сво-

ім перевищують поляків, своєю мужністю й культурою стоять вище румунів, вірні своїм національним ідеалам більш навіть, ніж чехи, творять найромантичнішу націю Європи—націю, про яку ніхто не знає...» (Розділ XIV, ст. 192).

Протягом шестисот літ, з короткою перервою, коли вони творили автономну державу в федерації з Російською імперією, українці боролися, щоб остати нацією. Вони задержали свою мову, свою церкву, свою національну одежу та високо розвинене рільництво. І тепер, наприкінці боротьби, яка тривала століття, вони, так само як і на початку тої боротьби, відважно дивляться світові в очі, не зломані ані бідом, ані переслідуваннями, ані гнетом, — і жадають прав для сорока трьох мільйонів народу одного кореня, щоб могли самі собою правити. Цьому жаданню можна ставити опір рік, може одню покоління, може навіть і сто поколінь. Але українці жадають волі, і не буде супоюю ні справедливої влади в Східній Європі, поки вони не дістануть свого права, доки не вибереться з їх земель чуже військо, залишаючи Україні самій кермувати своєю долею та своїм приміром збагачувати інші, селянські нації».

В книжці обговорюється докладно економічне становище українського селянства в Польщі, в Румунії та Чехословачії. Обговорюється також і політичне становище та боротьбу українців за школи, за право культурного розвитку, поправлення економічного становища та їхні стремління до досягнення незалежності.

Українців називають «бритійцями Східної Європи». Ця назва зовсім вірна. Вони так як британці створили свій промисел, свої підприємства, створили культуру і цивілізацію, вищу від тої, яку мають народи, що їх оточують...»

Книжка подає дуже цікавий та обширний матеріал про українців та було б корисним, коли б вона находилася в публічних бібліотеках, особливо англо-саксон-

ських країв. Про те повинні подбати українці, горожане тих країв.

«Селянська Європа» продається в книгарнях в Англії по 18 англ. шілінгів (біля 4.75 ам. дол.) без коштів пересилки.

* * *

Тому що книжка досить дорога Українське Бюро в Лондоні замовило обмежене число примірників, щоб віддати їх до розпорядимости українського громадянства по ціні 12 шіл. і 6 пенсів, або біля 3 ам. дол., доплачуючи з власних фондів різницю ($\frac{1}{3}$) ціни. Гроші й замовлення можна слати на адресу:

The Secretary, Ukrainian Bureau, 27, Grosvenor Place, London, S. W. I.

Листування Редакції.

— Виш. проф. С. С і р о п о л к о в і. Прага. За прислане дякуємо. Коректу невдовзі вишлемо.

— Виш. д-рові А. Р і ч и н с ь к о м у. Володимир-на-Волині. Книжку отримали, дякуємо. Озвемося.

— Виш. А. К р и ж а н і в с ь к о м у. Варшава. Просимо присилати. Одповідаємо листом.

Нова книжка

— Арсен Річинський. Проблеми української релігійної свідомости. По конфіскації видання друге. Володимир на Волині, 1933.

Зміст.

Париж, неділя, 20 травня 1934 року — ст. 2. Е. Г л о в і н с ь к и й. Нові політичні течії в Європі — ст. 3. Концерт-базар на користь голодним на Україні в Парижі — ст. 6. З преси — ст. 9. До Українського Жіночого Конгресу — ст. 11. Х р о н і к а. З життя української еміграції: В Чехословаччині — ст. 13. До вилею проф. д-ра І. Горбачевського — ст. 13. З газет — ст. 14. З мистецького життя — ст. 15. Бібліографія — ст. 15.

Ві до з в а

В Парижі заходами віруючої української еміграції засновано в 1927 році Українську Православну Парафію.

Поставлений в церкві в 1928 році тимчасовий іконостас нині прийшов до ветхого стану, і перед Українською Парафією в Парижі стоїть колюче завдання подбати про новий.

Переведена серед парафіли збірка не дала через загальну матеріальну кризу достатньої суми. Тому Рада Парафії звертається з закликом до всіх земляків на рідних землях і на чужині допомогти їй можливими пожертвами на новий іконостас.

Найдрібніші пожертви Рада Парафії прийме з щирим признанням, і надієвати їх просить на адресу голови Ради п. Наглюка — M. Nagluk, 65, rue St. Louis en l'Île, Paris 4, або на адресу бібліотекаря Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі п. І. Рудичева — M. I. Rudicev, 41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9.

Рада Української Православної Парафії в Парижі.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує — **Комітет.** Адміністратор: **Лл. Косенко**

Le Gérant: M-me Perdrizet.